

MLADI I BAŠTINA PROJEKT HRVATSKOGA FOTOSAVEZA ZA OČUVANJE BAŠTINE

Ivana Đerić, Vukovar, r. 1996., Vukovar (iz Fotoradionice „Spone različitosti“, 2012.)

Piše
dr. sc. Lucija Puljak
članica Odbora za rad s mladima
Hrvatskog fotosaveza

Dugogodišnji projekt Hrvatskoga fotosaveza, koji se pod nazivom *Mladi i baština* provodi s učenicima osnovnoškolske dobi u svim hrvatskim županijama, značajno pridonosi ostvarivanju odgojno-obrazovnih ciljeva i unaprjeđivanju odgojno-obrazovnih ishoda.

Program se ostvaruje kroz seriju fotoradionica za mlade sa zadanim tematskim okvirom (kulturna i prirodna baština). Radionice se organiziraju na različite načine. Katkada su sudionici jedne radionice mladi iz različitih krajeva Hrvatske, a obrađuju baštinu zavičaja (kraja) u kojem se radionica događa.

Zavičajnost u nastavi

U tom slučaju, uz zadatak koji je mlade okupio i povezo, radionica pridonosi stjecanju njihovih intelektualnih, estetskih i radnih kompetencija. Zbog zajedničkoga življenja određeno vrijeme pod istim krovom, učenici ubrzano napreduju i u stjecanju socijalnih kompetencija. Uče se živjeti zajedno, dijeliti prostor, doživljaje, brige, odgovornosti, radosti i tuge. Poštuju jedni druge, uče suosjećati, povezivati se, tražiti i pružiti pomoć te se oslanjati jedni na druge.

Katkada su sudionici radionica mladi iz istoga zavičaja. U tom slučaju oni o svome zavičaju kroz fotoradionicu spoznaju više negoli kroz većinu nastavnih predmeta.

Zavičajnost je oduvijek dio nastavnoga plana i programa za osnovnu školu. Nekad je to bilo 10 posto od nastavnog plana, a novi dokumenti (Nastavni plan i program, Nacionalni okvirni kurikulum za osnovne i srednje škole) dopuštaju svakoj školi da kreira vlastiti školski kurikulum te da zavičajnost, odnosno prirodna i kulturna baština, u nastavnim i izvannastavnim programima dobije onu ulogu koja joj pripada sukladno recentnim pedagoškim teorijama.

Za to postoje opravdani pedagoški, psihološki i stvarni životni razlozi. Samo kroz zavičajne teme može se ostvariti temeljno pedagoško načelo „od bližega k daljemu, od poznatoga k nepoznatom“.

Najsuvremeniji metodički modeli poučavanja ostvaruju se kroz iskustvenu, istraživačku i projektnu nastavu. *Iskustvena nastava* temelji se na učenikovu iskustvu stečenom u prirodnom

okružju (zavičaju). Istraživačka se nastava može ostvariti samo u okolnostima koje su učenicima dostupne (u zavičaju). Projektna nastava ostvaruje se kroz nastavne i izvannastavne projekte na sadržajima koje učenici mogu neposredno doživjeti u svojoj okolini (u zavičaju).

Slike s „tisuću riječi“

Djelotvorno učenje treba biti usklađeno s funkcioniranjem ljudskoga uma. Ljudski um osjetilima prima obavijesti iz vanjskoga svijeta, koje zatim obrađuje namjerno ili spontano. Namjerni procesi mentalne obrade obavijesti u školskom su razdoblju najvećim dijelom pedagoški vođeni. Učitelji izlažu učenike informacijama i zatim ih poučavaju kako ih obrađivati: međusobno uspoređivati, razlikovati, izdvajati, predviđati, zaključivati, sažimati, pohranjivati u dugoročnom pamćenju te prizivati i koristiti se njima po potrebi. Najbolje se obrađuju i pamte informacije primljene s više osjetila. Takve informacije potječu isključivo iz djetetove neposredne stvarnosti (zavičaja).

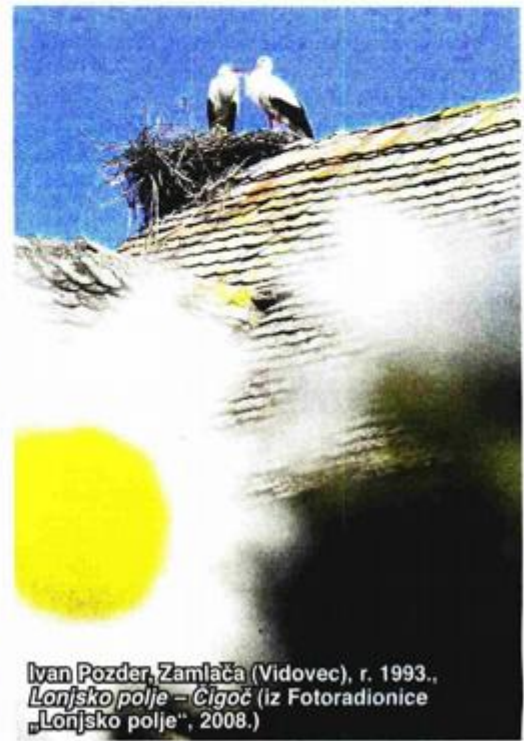
Učitelji su dužni pripremiti mlade za život u društvenoj za-

Ljepota hrvatske raznolikosti

Baštinske fotografije koje stvaraju mladi slika su stvarnosti prelomljena kroz srce, oči i um. Otkrivajući ih javnosti, mladi šire informacije o posebnosti i ljepoti različitih hrvatskih krajeva te stvaraju javnu potrebu da se ta ljepota i posebnost čuvaju i štite

Karlo Mateša, Duga Resa, r. 1997., Istra – Motovun (iz Fotoradionice „Istra – ambijent kulturna baština“, 2011.)

Ivan Pozder, Zamlača (Vidovec), r. 1993., Lonjsko polje – Čigoč (iz Fotoradionice „Lonjsko polje“, 2008.)

jednici. Moraju ih naučiti održivo gospodariti baštinom da bi se ona sačuvala za generacije koje dolaze, a u svijetu su koji se globalizira mladi moraju naći svoje mjesto i mogućnost za rad.

Kroz fotoradionice mlade se sustavno poučava da zamjećuju, istražuju, propituju, da osjete i da iskuse. Tako ih se vodi kroz

proces spoznavanja i stvaranja. Rezultat njihova spoznajnoga i stvaralačkog procesa je ljepota, koja može biti iskazana različitim sredstvima izražavanja: riječju, slikom, zvukom, pokretom ... fotografijom. Izdvajamo fotografiju kao osobito sredstvo izražavanja i razmjene informacija među ljudima jer je jasna,

jednostavna i svima razumljiva, „govori tisuću riječi“. Ljepota zavičaja koja se iskazuje fotografijom daleko dopire.

Od ljepote se možda ne može živjeti, ali ljepota može čovjeka „oživjeti“, utješiti, pokrenuti. Zato ljepotu baštine valja sačuvati za naraštaje koji dolaze.

Posebna je uloga mladih sudionika fotoradionica u zaštiti baštine. Njihove su baštinske fotografije slika stvarnosti prelomljena kroz srce, oči i um. Otkrivajući ih javnosti, mladi šire informacije o posebnosti i ljepoti različitih hrvatskih krajeva te stvaraju javnu potrebu da se ta ljepota i posebnost čuvaju i štite.

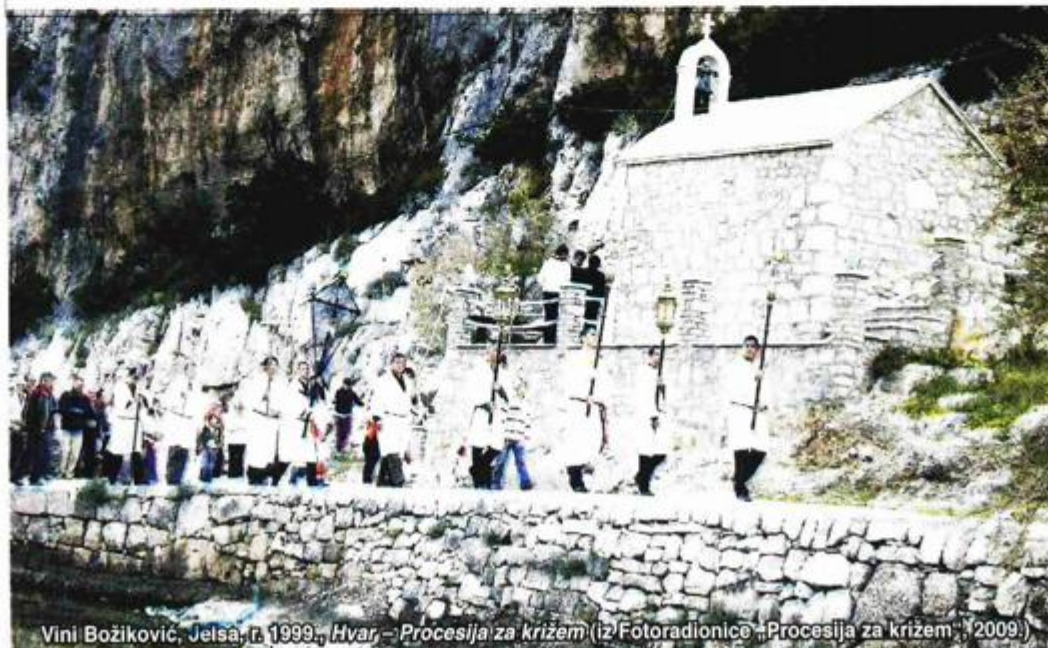
Umijeće potaknuto učenjem

Fotografija je zaustavljeni trenutak. S današnjom je tehnikom jednostavno fotografirati. Međutim, nije jednostavno osjetiti, znati, odlučiti koji to trenutak treba zaustaviti, tako da nama gledateljima zaustavi dah i ubrza otkucaje srca. To umijeće, koje je uočljivo na fotografijama mladih iz fotoradionica, nije nastalo samo od sebe – potaknuto je učenjem. Zato zasluge za vrhunske rezultate mladih autora, u spoznajnom i izražajnom smislu, ponajprije pripadaju voditeljima ovih radionica.

Fotografije u ovoj izložbi čine djelić ogromnog broja snimljenih radova diljem Hrvatske, te dio dokumentacijskog foto materijala, a trebale bi potaknuti mlade, njihove mentore, učitelje, voditelje, na sudjelovanje i organizaciju sličnih programa u svojoj sredini zbog istraživanja, bilježenja, vrjednovanja i očuvanja hrvatske kulturne i prirodne baštine.

Kreativne škole razvoja osobnosti

„Hrvatski fotosavez, kao jedna od sastavnica Hrvatske zajednice tehničke kulture, potiče i promiče cjelokupnu fotografsku djelatnost, štiti pravo na slobodno interesno udruživanje i pravo čovjeka na razvitak osobnosti, potiče suradnju i prijateljstvo među ljudima neovisno o njihovoj političkoj, rasnoj, nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti i svjetonazoru“ – objašnjava Predrag Bosnar, tajnik Hrvatskog fotosaveza. – „Od 1995. godine Hrvatski fotosavez provodi programe za djecu i mlade, a 2000. godine stječe suglasnost Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske za izvođenje programa odgoja, obrazovanja i osposobljavanja djece i mladeži u tehničkim, tehnološkim i informatičkim znanjima i vještinama, kao izbornih programa iz područja fotografske djelatnosti od V. do VIII. r. osnovne škole. Obrazovni proces slijedi pristup „kreativne škole“ i afirmira tradicionalno načelo dobra odgoja koji proizlazi od socijalizacije individualiteta i prava svakoga da uči, stječe znanja, razvija sposobnosti i iznosi svoja postignuća na sebi svojstven način, oslobođen svih stega, koji u konačnici rezultira samoispunjenjem i zadovoljstvom.“

Vini Božiković, Jelsa, r. 1999., Hvar – Procesija za krizem (iz Fotoradionice „Procesija za krizem“, 2009.)